

# דף לימוד לשיעורי וידאו

## סדרת 'ביאורים על הגמרא' מסכת פסחים, דף קיח ע"ב

בשם ה' נעשה ונצליח  
אד-ני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך

ש"ר לכמ"ע נפתח בסדרת שיעורים על כמה וכמה סוגיות מהש"ס

### מסכת פסחים, דף קיח ע"ב

מסכת פסחים דף קיח ע"ב

פזר עמים קרבות יחפצון, מי גרם להם לישראל שיתפזרו לבין אומות העולם - קריבות שהיו חפצין בהן.

### 'קרבות' מלשון 'קרב ומלחמה'

רבי שמואל אידלס 'מהרש"א' זיע"א, חידושי אגדות, שם

קרבות כו' יש לפרש קרבות כפשטיה כפרש"י בספר תילים מלשון קרבות ומלחמה<sup>1</sup> דהיינו במקדש ראשון אלו השלימו עם נ"נ ולא מרד בו צדקיהו לא גלו כלל, ויותר במקדש שני אלו שמעו פריצי ישראל לריב"ז ולחכמים שבאותו דור והשלימו עם טיטוס לא גלו כמפורש פי' הניזקין ויותר בספר יוסיפון וז"ש אבל קרבות ומלחמות יחפצון ולא בשלום:

רבי שמואל אידלס 'מהרש"א' זיע"א, חידושי אגדות, מסכת גיטין, דף נו ע"א

בן ציצית כו' שהיה זהיר במצות ציצית כמ"ש בהם למען תזכרו את כל מצותי כו' וא"ד שהיה כסתו מוטלת כו' והיה בידו להתנצל עליהם בפני המלכות אי לאו כדמסיק משום דהוּוּ בה בריוני כו' והם פריצי ישראל שהיו בהם כמפורש ביוסיפון והם מתוך שנאתן זה את זה גרמו להם החורבן והגלות שלא היו רוצים ליכנע לרומיים כדקאמר דא"ל רבנן ניעבוד שלמא כו' שכבר ידעו זה כי סימן אבות לבנים שאמר יעקב יעבר נא אדוני לפני עבדו גוי' כמפורש בחידושינו באגדות דפ"ק דע"ז ולכך אמרו רבנן לא מסתייעא מלתא ליעבוד בהדיהו קרבא.

רבי לוי בן גרשון 'הרלב"ג' זיע"א, משלי, פרק כח

אשרי אדם מפחד תמיד - למי שראוי לפחד ממנו כי זה סבה אל שיתחכם בלקיחת העצה ההוגנת להמלט מהרע אשר הוא מפחד ממנו ואולם מי שהוא מקשה לבו ושם לאל הדברים שראוי לפחד מהם הוא יפול ברעה הלא תראה כי הקשא' הלב החריבה ב"ה הראשון והשני וזה שאם לא היה צדקיהו מקשה לבו והיה משים צוארו תחת עול מלך

<sup>1</sup> פירש"י, על תהלים פרק סח', פס' לא

"גער חית קנה" - זה עמלק שנמשל כחית יער הדר בין הקנים

"עדת אבירים בעגלי עמים" - עם ששמנו ועשתו כפרים אבירים בתוך שאר האומות שאינם אלא כעגלים לנגדם

"מתרפס ברצי כסף" - אינם מתרצים לכל אדם אלא א"כ מרצה להם מעות

"בזר עמים" - פזרו את השבטים כד"א (דברים ל"ג) אף חובב עמים ותמיד קרבות יחפצון חפצים להלחם בנו

וע"כ ראוי לדייק ש'עמים' זה לשון רבים, דהיינו שכל אומה שמחפשות לעשות מלחמות בסופו של דבר הקב"ה מפזר אותה.

# דף לימוד לשיעורי וידאו

**בבל לא גלינו מארצנו אז וכן הענין בבית ב' לא היו נכנעין למלכות אחרת ונותנין צוארם תחת עולם :**

רבי אהרן הלוי ענגעלמאן זיע"א, מכתב לרבי צבי הירשל לעהרין זיע"א ולרבי אליהו אברהם פרינץ זיע"א, שנועד להכנס לספר תורת הקנאות, של רבי יעקב ב"ר צבי מעמדין זיע"א

אני אומר, את כל אלה, ראו והבינו גם מחוקקי העמים, לכן שמו לחוק ולמשפט בכל המדינות שלא ישאו איש ואשה יחד אם אינם מבני דת ואמונה אחת, הטיבו לראות עוד רעה מזאת כי תהיו מובדלים ומופרשים מכל אחיכם יושבי שאר המדינות, וגם מהיושבים במדינתכם אשר יראו את השם, ולא יתחתנו בכם, כי יאמרו בדי בגדו, ובנים זרים ילדו [הושע ה'], וגם כי יבדקו באחי הנשים, [כמאחז"ל רוב בנים-] וגם הנכרים אשר תשכנו בתוכם, בראותם יחד תכלית הרע אשר ימצא את בנותם קטטות ומריבות – והבת תשב ובכתה את אביה ואמה בבגדו בה, על אשר מכרה לעם נכרי, וגם כי להיות לפעמים אפשר ישארו הבנים אשר ילדו בנותם, בדת ישראל, יתחרטו האבות ויאמרו מה זאת עשינו, ולהוליד בנים לאמונת ישראל ולא ירצו עוד לתת בנותם לבני ישראל, ותשארו קרח מכאן ומכאן ולא ישאר לכם, אך להתחתן זה עם זה, ביניכם, וע"י זה תעשו "כת חדשה" [כמו הקראים בשנת 754], לא יהודים, ולא אינם יהודים, וגם זה נגד חוקי המדינה, לעשות "זעקטי חדשה" – עוד זאת שתתבזו בעיני המלך והשרים, בשמעם שאינכם מקיימים תורתכם, ויאמרו האנשים האלה, אין להם אמונה, ומבזים אמונתם – מכש"כ שיבזו ולא יקימו חוקי המלך ויקוים בכם "בזר עמים קרבות יחפצון" [עי' פסחי' קי"ח] וחלילה יגרשו אתכם ממדינתם, וכאשר כתבו אחינו הצרפתים להשרים, כאשר שאלו אותם על מחזיקים באמונתם, השיבו שזה תעיד על קיום דתי המלך, שנלכה משרים גם בפקודת המלך ולא נמעול פיהו, כי יושר וטהרת לב איש באמונתו, תערוב על תום דרכו עם בני אדם, [וזה שאמר שלמה המלך ע"ה "ירא ד' בני ומלך, ועם שונים אל תתערב" משלי כד], שאם תיראו את השם, גם חוקי המלך תקיימו, ולא תשנו מפקודתו, גם כי ידוע שמיום גלינו מארצנו, ואנחנו מפוזרים בין האומות, וכבר שתינו כוס התרעלה, לא פעם ושתיים, וגזרו עלינו להשמיד להרוג ולאבד וחסדי האל כי עתה מלכי חסד לנו בכל מקומות מושבותינו שומרים אותנו ולא יניחו להרע לנו, ישלם להם השם את שכרם], לא עלה על דעתם שום פעם למרוד במלכם כאשר עשו שאר האומות בכל המדינות כי אם לפי דמיונם הי' כבר עליהם עול המלכות פרקו עולם מעל צוארם, ומרדו במלכם, ועשו הרג רב, ומדוע לא עשו בני ישראל כן? אין זאת כי אם חזק אמונתם שמאמינים כי הכל מד' נסבה, והמלך העליון דבר רדו, ועונותם הסבו את כל אלו, הם הם, שאסרו אותם בנחשותיהם ונתנו מתג ורסן לבלום, לישא ולסבול ולבל יעברו חוק.

רבי יצחק ב"ר שמואל אלצאן זיע"א, הגהות על הספה"ק 'אבן שלמה' להגר"א, פרק י' פיס' קכה הערה פו, דף כח ע"ב-כ"ט ע"א

כשהקב"ה מוסר את ישראל ביד איזה אומה צריך להכניע לה ולקבל באהבה. ומזה ישימו לב לדרוש ה' בכל לב וז"ש והעם לא שב עד המכה ואת ה' צבאות לא דרשו (ישעי' ט, יב). וזה היה סיבת חורבן הבית וגלותינו שלא שמעו בקול ירמיה' להכנע למלך בבל (כמ"ש ירמיה' כז, יב) וכן בית השני חרב ע"י רשעת הפריצים שלא שמעו לקול החכמים להכנע להרומיים כמ"ש (גיטין נו) ובספר יוסיפון, וכ"ש מלכי חסד שאנחנו חוסים כעת תחת צל כנפי חסדים אנו צריכים לקבל עולם עלינו באהבה ולהתפלל עבור שלומם כמו שהיו עושים גם בזמן הבית כמ"ש (עזרא ו') די להוון מקרבין כו' ומצליין לחיי מלכא ובנוהי, וכמ"ש במד' שיר השירים רבה ע"פ השבעתי אתכם בנות ירושלים שהשביע הקב"ה את ישראל שלא ימרדו על המלכות.

ואוסיף ג"כ מעניות דעתי לגבי גמרא זאת שמרמזת דבר נפלא בכך שאמרו "חפצין בהן", דהיינו שהיו מקיימין "עד שתחפץ" בקרבות ובמלחמות במקום בה' יתברך לכן ע"מ לתקן מציאות זאת, ה' השביע אותם שגאולתנו תלויה במדרגת "חפץ" אבל בהשי"ת ולא במלחמות.

ילקוט  
השבעתי  
אתכם

# דף לימוד לשיעורי וידאו

## אליבא דהלכתא

חומש בראשית, פרק מט פסי ה'

שְׁמַעוֹן וְלוֹי אֲחִים כָּלֵי חַמֵּס מִכְרַתִּיהֶם:

פירש"י, שם

כלי חמס - אומנות זו, של רציחה, חמס הוא בידיהם, מברכת עשו היא, זו אומנות שלו היא, ואתם חמסתם אותה הימנו.

מכרתיהם - לשון כלי זיין, הסייף בלשון יוני מכי"ר.

דבר אחר מכרתיהם - בארץ מגורתם נהגו עצמן בכלי חמס, כמו (יחזקאל טו ג) מכורותיך ומולדתיך; וזה תרגום של אונקלוס בארע תותבותהון.

זהו"ק חלק א, דף כה ע"א

בלעם ובלק מסטרא דעמלק הו, טול ע"ם מן בלעם, ל"ק מן בלק, אשתאר בב"ל, (בראשית יא ט) כי שם בלל יהו"ה שפת כל הארץ, ואלין אינון דאשתארו מאלין דאתמר בהון (שם ז כג) וימח את כל היקום, ומאלין דאשתארו מנהון בגלותא רביעאה, אינון רישין בקיומא סגי, ואינון קיימין על ישראל כלי חמס<sup>2</sup>, ועליהו אתמר (שם ו יג) כי מלאה הארץ חמס מפניהם, אלין אינון עמלקים.

נפילים עליהו אתמר (שם ו ב) ויראו בני האלהיים את בנות האדם כי טובות הנה, ואלין אינון מינא תניינא, מאלין נפילים מלעילא, דכד בעא קב"ה למעבד אדם, דאמר נעשה אדם בצלמנו וגו', בעא למעבד ליה רישא על עלאין, למהוי איהו פקיד על כלהו, ולמהוי אינון פקידין על ידוי, כגוונא דיוסף דאתמר ביה (שם מא לד) ויפקד פקידים על הארץ, אינון בעו לקטרגא ליה, ואמרו (תהלים ח ה) מה אנוש כי תזכרנו וגו', דעתיד למחטי קמך, אמר לון קב"ה אי אתון הויתון לתתא כותיה, יתיר הויתון חבין מניה, מיד ויראו בני האלהיים את בנות האדם וגו', חשקו בהון וקב"ה אפיל לון לתתא בשלשלאן, ואינון עז"א ועזא"ל דמנייהו נשמתהון דערב רב, דאינון נפילים דאפילו גרמייהו לזנות בתר נשיא דאינון טבאן, ובגין דא אפיל לון קב"ה מעלמא דאתי, דלא יהא לון חולקא תמן, ויהיב לון אגרייהו בהאי עלמא, כמה דאת אמר (דברים ז י) ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו וגו'.

גבורים מינא תליתאה, עליהו אתמר המה הגבורים וגו' אנשי השם, ואינון מסטרא דאלין דאתמר בהון (בראשית יא ד) הבה נבנה לנו עיר ונעשה לנו שם, דבנין בתי כנסיות ומדרשות, ושויין בהון ס"ת ועטרה על רישוי, ולא לשמא דיהו"ה אלא למעבד לון שם, הה"ד ונעשה לנו שם, ומסטרא אחרא מתגברין על ישראל דאינון כעפרא דארעא, וגזלין לון, (ואתברת עבדתא, ועלייהו אתמר (שם ז יט) והמים גברו מאד מאד על הארץ.

רפאים מינא רביעאה, אם יחזון לישראל בדוחקא מתרפין מנייהו, ואית לון רשו לשזבא לון ולא בעאן, ומתרפין מאורייתא ומאלין דמשתדלין בה, למעבד טב עם עכו"ם, עליהו אתמר (ישעיה כו יד) רפאים בל יקומו, בזמנא דייתי פקידה לישראל אתמר בהון (שם) ותאבד כל זכר למו.

<sup>2</sup> זהו"ק, חלק ג, דף שג ע"א - תוספת

סימן ט דף קנא ע"ב והניף אהרן את הלויים תנופה לפני ה'. ר' יהודה שאיל לר' אבא למה היה הכהן מניף את הלויים אמר לו מלה"ד לתינוק כשהוא בוכה וכועס מה עושין כדי לפייסו א"ל רבי יהודה מניפין אותו ומנענעים אותו כדי לשתקו א"ל ר' אבא יהודה יהודה מלה זאת באה לידך ולא חקרת בה והלא ישמעו אזניך מה שפיד מדבר כך היא מדת הגבורה כועסת ורוגזת דכתיב שמעון ולוי אחים כלי חמס מכרותיהם וכתוב (שם) ארור אפס כי עז ועברתם כי קשתה לפי שהם מתגברים ומתקשים באפס ועברתם לצאת לעשות דין לכלות ולהכרית בני העולם אזי הכהן שהוא החסד העליון מניף אותו הצר של הלויים שהיא מדת הגבורה כדי לשכך ולשקט רוגזה וכעסה כדי שישתברו השערות מכל שוליהן ולא יתגברו ולא יתחזקו. כעין דוגמא זו הכהן שמניף את הלויים תנופה כדי שישקוט הצד של גבורה שלהן כדי שלא יתעורר הדין בעולם. בא ר' יהודה ונשק את ידיו. וכשיתעוררו הדינים בעולם כל הדינים הנמצאים בכל יום ויום אברהם אבינו ע"ה הוא דוחה אותם לחוץ ואינם עומדים לפניו הה"ד ואל זועם בכל יום:

# דף לימוד לשיעורי וידאו

**ענקים מינא חמישאה**, דאינון מזלזלין לאלין דאתמר בהון (משלי א ט) וענקים לגרורותיך, ועלייהו אתמר (דברים ב יא) רפאים יחשבו אף הם כענקים, שקילין דא לדא, אלין אינון דאהדרו עלמא לתהו ובהו, ורזא דמלה חרב בי מקדשא והארץ היתה תהו ובהו, דאיהי עקרא וישובא דעלמא, מיד דייתי אור דאיהו קב"ה, יתמחון מן עלמא ויתאבדון, **אבל פורקנא לאו איהי תליא אלא בעמלק עד דיתמחי, דביה אומאה, והא אוקמוה.**

**הזוה"ק**, השמטות כרך א, מדרש הנעלם, בראשית, דף רנב ע"א (נשנה זוהר חדש, כרך א, פרשת בראשית, דף כד ע"ב)

פתח רבי אלעזר ואמר (דברים לג) אשריך ישראל מי כמוך עם נושע ביי מגן עזרך ואשר חרב גאותך, **א"ר אלעזר וכי גאותן של ישראל בחרב הוא לאו הכי, דהא חרב לעשו אתייהיבת** דכתיב (בראשית כז) ועל חרבך תחיה אלא הכי שמענא מאבוי דאלין ת"ח דכד שמעין מלה ולא אתיישב בלבהון ואינון מגיחים קרבא דין עם דין כאינון מגיחי קרבא בחרבא ובעיין לקטלא דין לדין עלה ומלה דא דקא אמרי חברנא כך היא וכך גזרנא ברזא דמתניתין דילן דכד ברא קודשא בריך הוא לשמשא ולסיהרא גזר על שמשא למהוי שלטנא דעשו **ועל סיהרא למהוי בעלמא דין שלטנא דיעקב** ומני עליהון תקיפין רברבין עד דייתון תרין אומיא אלין וההוא רברבא דאתמני על סיהרא בגין אומא דיעקב בעא מן קודשא בריך הוא דאתייהב שולטנא לסיהרא בעלמא דין כלומר אומא דיעקב, אמר קודשא בריך הוא וכי מה אנא בעי אומא דיעקב, (חסר כאן), **אלא בעלמא דאתי ולשטה בהו על כל אומייהא אבל בעלמא דין לכי ומעטי את עצמך והשתעבדי בגלותא למזכי לך בעלמא דאתי**

**וכד אתי אומא דיעקב אתרעמו קמיה דקודשא בריך הוא על דאתנטל מנהון שלטנא ואתייהיבת לעשו**<sup>3</sup> אמר לון קודשא בריך הוא **וכי מה אתון בעאן שלטנא בעלמא דין** דהא **אנא ערבנא לשלטנא לכו לעלמא דאתי על כל אומייהא**, ובגין כך הביאו כפרה עלי כלומר על אותה הבטחה שאני ערב לכו והביאו כפרה והתעסקו בתורה ועלי לתת לכם שכר טוב ועלי להשליט אתכם על כל העמים שעל מנת כן מיעטתי את הירח בעולם, אתא רבי יוסי ונשקוה ברישיה וקרא לברתיה ואמר לה קוטפיזא דנהוריתא ובוצינא דאתפרשא בגוון אית גבך זכאה אנת וזכאה חולקיך וזכאה חולקי דזכינא למחמי כך, רבי יוחנן אמר זכו ישראל דנהיר לון קודשא בריך הוא ולית אן צריכים לבוצינא אחרא דכתיב (ישעיה ס) והיה יי לך לאור עולם אמר רבי אבהו כיון שנתחלף להו שלטנא מונין חשבנא לסיהרא דבה מנהגת נוהג כצאן יוסף ומוס אין בך דלא אשתכח בה גרעונא בגין מועדין וזמנין ע"כ:

## שיר השירים רבה, פרשה ח אות ד

בארבעה דברים נמשלה **גאותן של ישראל**, בקציר, ובבציר, בבשמים, וביולדה, בקציר הדא חקלא כד היא מחצדא **בלא ענתה אפילו תבנא לית הוא טב, בענתה הוא טב**, הדא הוא דכתיב (יואל ד') שלחו מגל כי בשל קציר, נמשלה בבציר, הדין כרמא **כד מקטיף בלא ענתיה אפילו בסמיה לית הוא טב, בענתיה הוא טב**, כך (ישעיה כ"ז) כרם חמר ענו לה, איתעביד כרמא חמר זמר לה, נמשלה בבשמים, מה בשמים הללו **כשהן נלקטין כשהן רכין לחים אין ריחם נודף, כשהן יבשים ונלקטין ריחן נודף**, נמשלה ביולדה, הדא איתתא **כד ילדה כלא ענתה לא חייא ולדא, כד ילדת בענתה חיי**, כך כתיב (מיכה ה') לכן יתנם עד עת יולדה ילדה, ר' אחא בשם ר' יהושע בן לוי אמר (ישעיה ס') אני ה' בעתה אחישנה, לא זכיתם בעתה, זכיתם אחישנה, כן יהי רצון במהרה בימינו אמן.

<sup>3</sup> ככל הנראה לא מדובר בנשמות הצדיקים, אלא בנשמות שצריך להשביעם שיהיו צדיקים.

# דף לימוד לשיעורי וידאו

**רבינו משה נ' מימון 'הרמב"ם' זיע"א, ספר המצוות, מצות לאו, מצוה ל' - לא ללכת בחוקות הגויים**

הזהירנו מללכת בדרכי הגויים ומהתנהג במנהגותיהם ואפילו במלבושיהם ובקיבוציהם במושבים, והוא אמרו יתעלה "לא תלכו בחקות הגויים" (ויקרא כ, כג).

ובא הפירוש: לא אמרתי אלא החקוקים להם מאבותיהם. ולשון ספרי: "ובחקותיהם לא תלכו" (ויקרא יח, ג) בנימוסות שלהם ובדברים החקוקים להם כגון טרטריאות וקרקסיות, ואלו הם מינים ממושבים שהיו מתקבצין בהם לעבודת הצלמים. רבי מאיר אומר אלו דרכן של אמורים שמנו חכמים, רבי יהודה אומר שלא תנהיר שלא תגדל ציצית ושלא תספר קומי. ומי שעשה דבר מאלה חייב מלקות.

ונכפלה האזהרה מזה הענין במקום אחר, והוא אמרו "השמר לך פן תנקש אחריהם" (דברים יב, ל) שמא תדמה להם ותעשה כמעשיהם והיה לך למוקש. **שלא תאמר הואיל והוא יוצא בתלוסין אף אני אצא בתלוסין, והוא מין ממני זיון הפרשים,** וכבר ידעת לשון הנביא על כל הלובשים מלבוש נכרי (צפניה א, ח). וזה כולו להתרחק מהם ולגנות כל חוקותיהם ואפילו במלבוש.

והתבארו משפטי מצוה זו בששי משבת.

**הרא"ה זיע"א, ספר החינוך, מצוה רסב - לא ללכת בחוקות הגויים**

שלא ללכת בחוקות האמורי וכן בחוקות הגויים שנאמר "ולא תלכו בחקת הגוי אשר אני משלח מפניכם" (ויקרא כ, כג). והוא הדין לכל שאר הגויים, כי העניין מפני שהם סרים מאחורי השם ועובדין עבודה זרה.

וענין המצוה הוא שלא נתנהג כהם במלבושינו וענינינו. וכמו שאמרו בספרא (ויקרא יח ג) "ובחקותיהם לא תלכו", שלא תלכו בנימוסות שלהם, בדברים החקוקים להם כגון טטראות וקרקסאות והאסטריאות, וכל אלו הם מיני שחוק שהיו עושין בקיבוציהם **כשמתקבצין לעשות שגעונות וזנות ועבודת האלילים**. ואמרו שם (שבת סז). "בחקת הגוי" רבי מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמנו חכמים, רבי יהודה בן בתירא אומר שלא תגדל ציצת הראש כהם ולא תספר קומי, כלומר שלא יגלח מן הצדדין ויניח שיער באמצע, וזהו הנקרא בלורית. ונכפל זה הלאו במקום אחר במילות אחרות, שנאמר "השמר לך פן תנקש אחריהם" (דברים יב, ל). ולשון ספרי (שם) "השמר" בלא תעשה, "פן" בלא תעשה, "תנקש אחריהם" שמא תדמה להם ותעשה כמעשיהם ויהיו לך למוקש.

שלא תאמר הואיל והן יוצאים בארגמן, אני אצא בארגמן; **הואיל והם יוצאין בכלוסין, אני אצא בכלוסין, והוא מין ממני כלי זין הפרשים**. ולשון ספרי הנבואה: "ועל כל הלבושים מלבוש נכרי" (צפניה א, ח).

משרשי המצוה כדי להתרחק מהם ולגנות כל הנהגותיהם ואפילו במלבוש.

מדיני המצוה כתבנו קצתם, והביאו זכרונם לברכה מאלו קצת עם יתר פרטיה פרק שביעי משבת ובתוספתא דשבת (פ"ח).

ונוהגת בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות. והעובר על זה ועשה דבר מאלו שזכרנו להידמות אליהם, חייב מלקות. והמתרחק מכל הנהגותיהם ומכל נימוסיהם וישים כל לבו ומחשבותיו אל השם יתברך ובמצותיו היקרות, "נפשו בטוב תלין וזרעו יירש ארץ" (תהלים כה, יג).

**רבי שלמה גאנצפריד זיע"א, קצור שלחן ערוך, סימן ג-דין לבישת בגדיו והלוכו, ה"ב**

אין הולכין בחקות עובדי כוכבים ולא מתדמין להם, לא במלבוש ולא בשער וכיוצא בהן, שנאמר ולא תלכו בחקות הגוי, ונאמר בחקותיהם לא תלכו, ונאמר השמר לך פן תנקש אחריהם. **לא ילבש מלבוש המיוחד להם לשום גאות והוא מלבוש שרים, ולדגמא, הא דאמרינן בגמרא דאסור לישראל להתדמות להם, אפילו ברצועות המנעל, שאם היה דרכם לקשר כך, ודרך ישראל בענין אחר, או שהיה מנהגם להיות להם רצועות אדמות, ושל ישראל שחרות, משום דצבע שחור מורה על ענוה ושפלות וצניעות, אסור לישראל לשנות, ומזה ילמד כל אדם לפי מקומו ושעתו, שהמלבוש העשוי ליוהרא ופריצות, לא יעשה הישראל כן, אלא מלבושיו יהיו עשויין בענין המורה על**

ילקוט  
השבועתי  
אתכם

# דף לימוד לשיעורי וידאו

**הכנעה וצניעות**, הכי אמרינן בספרי, שלא תאמר הואיל והן יוצאין בארגמן אף אני אצא בארגמן, **הואיל והן יוצאין בקולסין (כלי זין) אף אני אצא בקולסין, שדברים הללו דברי שחץ וגאווה הם, ולא כאלה חלק יעקב, אלא דרכם להיות צנועים וענוים**, ולא לפנות אל רהבים. וכן כל דבר שנהגו למנהג ולחק, דאיכא למיחש שיש בו שמץ עבודת כוכבים, לא יעשה ישראל כן. וכן לא יגלח ולא יגדל שערות ראשו כמו הם, אלא יהא מבדל מהם, במלבושיו, ובדבורו ובשאר מעשיו, כמו שהוא מבדל מהם במדעו ובדעותיו. וכן הוא אומר ואבדיל אתכם מן העמים.

**רמב"ן זיע"א, ויקרא, פרק טז פס' ח'**

וזה סוד העניין, כי היו עובדים לאלוהים אחרים, הם המלאכים, עושים להם קורבנות והם להם לריח ניחוח כעניין שנאמר (יחזקאל טז יח יט): **ושמני וקטרתני נתת לפניהם, ולחמי אשר נתתי לך סולת ושמן ודבש האכלתיך ונתתיהו לפניהם לריח ניחוח ויהי נאם ה' אלוהים. ואתה צריך להתבונן בכתוב במקרא ובמסורת.**

**והנה התורה אסרה לגמרי קבלת אלוהותם וכל עבודה להם, אבל ציווה הקב"ה ביום הכיפורים שנשלח שעיר במדבר לשר המושל במקומות החורבן**, והוא הראוי לו מפני שהוא בעליו ומאצילות כוחו יבא חורב ושממון **כי הוא העילה לכוכבי החרב והדמים והמלחמות והמריבות והפצעים והמכות והפירוד והחורבן**, והכלל נפש לגלגל מאדים, **וחלקו מן האומות הוא עשו שהוא עם הירוש החרב והמלחמות**, ומן הבהמות השעירים והעזים, ובחלקו עוד השדים הנקראים מזיקין בלשון רבותינו, ובלשון הכתוב (להלן יז ז): **שעירים**, כי כן יקרא הוא ואומתו שעיר. ואין הכוונה בשעיר המשתלח שיהיה קורבן מאתנו אליו חלילה, אבל שתהיה כוונתנו לעשות רצון בוראנו שציונו כד.

**צוואת רבי שפ"טל ב"ר השל"ה הלוי הורביץ זיע"א, אות יג (מתוך הספה"ק יש נוחלין<sup>4</sup>)**

אין דבר מה שמזיק לגוף כמו הכעס, וכל מה שאדם עושה בכעסו הכל שטות ושיגעון ע"כ השמרו אל תזיקו לגופכם ולנשמתכם **פשיטא אגב זה אני מזהיר אתכם ומצוה שלא תאחזו בידכם דבר המזיק לשחוק בהם**, כי מיד השטן מקטרג בעוונותינו הרבים, **כגון לשחק עם כלי משחית הנקרא ביק"ס<sup>5</sup> וכן לאחוזי חרב או שאר דבר המזיק בידו, כדי שלא תצא חורבה מידכם** ח"ו כששטן מצליח בעו"ה.

כ"ק האדמו"ר מגור, רבי **יצחק מאיר אלטר** זיע"א, חידושי הרי"ם עה"ת, מועדים וליקוטים, **גלות גאולה<sup>6</sup>** (ויש לציין שלא לחינם הדבר נכתב בענין של הסוגיא גלות וגאולה) (בשעה שהחלו לגייס יהודים לצבא הרוסים אמר רבינו: **כל גזירה עבידא דבטלה, ולא זו הגזירה של גיוס לצבא וזאת משום שהילדים משחקים בחיילים** ועי"ז מקבלים עליהם מרות זו.

<sup>4</sup> לרבי אברהם ב"ר שפ"טל הלוי הורביץ זיע"א (ה'שי"י-ה'שע"ה), י"ל באמסטרדם, ה'תס"א

<sup>5</sup> ביק"ס דהיינו רובה

<sup>6</sup> וכן מובא מתוך הספה"ק **שיח שרפי קודש** חלק ה'. (ולא לחינם הוכנס בענין של 'גלות וגאולה')

# דף לימוד לשיעורי וידאו

## ביאורים נוספים

### 'קרבות' מלשון 'קירוב'

הנצי"ב מוולוז'ין זיע"א, העמק דבר, במדבר, פרק כג פסוק ט

ובגוים. כאשר הוא רוצה להיות מעורב עמם:

לא יתחשב. אינו נחשב בעינם להתחשב כלל לאדם [וכיב"ז לשון המשנה שביעית פ"ח מי"א ואם מתחשב הוא. דפיי שהוא נחשב ומכובד] וכדאי בסנהדרין דף ק"ד א' אני אמרתי וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב עכשיו איכה ישבה בדד. פי' כרצוני היה שיהיו בדד שלא יתערבו עם אוה"ע אז יהיו בטח. עכשיו שתשוקתם היה להשתוות עם אוה"ע נעשו בדד מהם ואין אומה מחשב אותם להתערב עמם. ובפסחים דף קי"ח ב' בזר עמים קרבות יחפצו. מי גרם להם לישראל שיתפזרו בין אוה"ע קרבות שהיו חפצין בהם. ובשמות רבה פ"א. ישראל בגלות מצרים מנעו מן המילה אמרו נהיה כמצרים. מה עשה הקב"ה הפך לבם לשנוא עמו. פי' שהן חשבו אשר מאחר שהם בגלות ראוי שלא להיות נבדל מהם. ונעשה להיפך שמצרים בדלו עצמם מישראל. והסיבה לזה הוא מפני שלעם ה' יש צורה מיוחדת גבוה משארי אנשים וכבר ביארנו לעיל כ"א כ' דמי שצורתו גבוה. ומאבד ומשחית צורתו נעשה גרוע מאשר תחתיו ומתבזה עליו. וא"כ זה אות אשר מראש צורים הוא. ומש"ה לא נקל נפסד צורת האדם כי בטבע כל אדם לשמור בכל עוז עיקר הצורה אשר לזה הוא נוצר. ומש"ה מי שמהלך מכ"מ נגד תכלית צורתו. לא יתחשב לבן אדם כלל. והרי הוא כקוף בצורת אדם:

ועניין זה בעצם מורה לנו שנית קישור לכך שיהודים חיפשו להדמות לאוה"ע עיי"כ שיקרבות יחפצו' וגם מעניין האיסור של להדמות לאוה"ע

### רבי יוחנן בן זכאי ע"ה

ומכיוון שאנו יודעים שאצל בעלי הדעות המשובשות ישנם שמעבירים ביקורת על ריב"ז ע"ה, ראוי לציין שהוא הציל את היהדות לאחר חורבן הבית

רבי נטע צבי ווייס<sup>7</sup> זיע"א, נטעי חמד, עמ' נ"א, אות ע"א

ברכות כ"ח ע"ב: בשעת פטירתו [של רבי יוחנן בן זכאי] אמר להם פנו כלים מפני הטומאה, והכינו כסא לחזקיהו מלך יהודה שבא.

עיין במס' סנהדרין (דף כ"ו) דכשבא סנחריב למלחמה על ירושלים, שבנא וסייעתו השלימו, [שבנא, ממונה על ביתו של חזקיהו כתבו לו לסנחריב שהם השלימו לעובדו, ע"י ברש"י] חזקיהו וסייעתו לא השלימו, ובגיטין (דף נ"ו) אמרו דבזמן שלפני החורבן, רבן יוחנן בן זכאי ורבנן אמרו ניפוק ונעביד שלמא [עם האויב שצר עליהם], ובריוני אמרו ניפוק ונעביד קרבא, עיי"ש כל הענין.

וא"כ נראה לכאורה סתירה בין דעת ר"י בן זכאי בזמנו, לדעתו של חזקיהו בזמנו, אבל האמת דאלו ואלו דברי אלקים חיים, מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, לכל זמן ועת לכל חפץ (קהלת ג' א'), בזמנו של חזקיהו זמן הבית ואכשור דרא, קרבא עדיף, ובזמן ר"י בן זכאי זמן בית שני תחת יד הרומאים שלמא עדיף, עת מלחמה ועת שלום (קהלת שם), על כן יבוא חזקיהו לקבל פנים, להראות שכיוונו לדבר אחד, וד"ל, ודו"ק.

ועוד יש לך רמז בשמו שהוא 'זכאי'

תושלב"ע שושר"ש בילא"ו ייל"א בנל"ך ולאע"י

ילקוט  
השבועתי  
אתכם

<sup>7</sup> רבי נטע צבי ווייס 'רבי נטע מגיד' זיע"א – נולד ביום י"ג בשבט ה'תרל"ג. מגיד ירושלמי נודע, תלמידו של מהרי"ל דיסקין זיע"א, ומקורבו של האדר"ת זיע"א. נפטר ביום א' אב ה'תרע"ח. לאחר פטירתו דרשותיו וכתביו הודפסו בספה"ק נטעי חמד.